

Veronika Seidlová: Kdo zpívá židovsky?

Posudek tzv. vedoucího diplomové práce

Veronika Seidlová absolvovala všechny předměty v etnomuzikologickém programu FHS. V něm také napsala bakalářskou práci o kantoru Jeruzalémské synagogy Ladislavu Blumovi, jehož nahrávky později připravila k vydání pro Židovské muzeum v Praze.

Protože, jak je zřejmé, už věděla leccos o pražské synagogální hudbě, považovaly jsme obě za rozumné, aby se v diplomové práci rozhlédla trochu šířeji. Proto jsme se dohodly na komparaci všech sedmi pražských židovských kongregací a jejich charakteristice prostřednictvím provozované hudby. Pro takové srovnání se zdála vhodná páteční bohoslužba, konkrétně všudypřítomná píseň-modlitba *Lecha dodi*.

Výzkum měl vycházet – pro etnomuzikologii příznačně – jak z terénní, tak z pramenné práce, přičemž hudební a etnografická data by se měla doplňovat. Až potud naše plánování.

Text, který jsem teď dostala k posouzení, se původního tematického vymezení víceméně drží. Vychází z rozsáhlé terénní práce (různých typů pozorování, rozhovorů, částečně i analýz hudebních ukázek...). Obsahuje úvodní a závěrečnou sebereflexi. Přibyl (ne u všech kongregací stejně koncizní) historický rozměr, čerpaný především z rozsáhlé odborné literatury. Tím se práce značně rozrostla nejen materiálově, ale také získala na plastičnosti. Je psaná velmi čtivým stylem (na čtivost doplácí některé příliš letmé formulace – např. není důvod si myslet, že dnes „více než v minulosti“ vypovídá hudba o tom, jací by místní Židé chtěli být – s. 9; „nemetrická“ neznamená „ve volném tempu“ – s. 61), i když na můj vkus poněkud přesyceným cizími výrazy (urbánní židé, elaborovaná melodie apod.). Nápadnějších myšlenkových lapsů jsem tu našla jen pár (např. ten o intuitivním hodnocení úspěšnosti performance na s. 32).

Základní problém, který na práci vidím, je její teoretický rámec: je ukotvena v tzv. performance theory (proč ne „teorii performance“?). Tento koncept není v etnomuzikologii příliš využíván (viz Stone 2008, *Theory for Ethnomusicology*), a to z více důvodů. Jedním z nich je užití klíčového pojmu „performance“. Tak jako etnomuzikologie vyděluje hudbu ze všech vokálních projevů (tedy jako zvuk mj. odlišitelný od běžné mluvy), je – kvůli terminologické přesnosti a následné srozumitelnosti - nutné i performanci odlišit od úkonů běžného života. V PT se ovšem (přinejmenším někdy) jejich rozdíl resp. specifčnost stírá (mimoходом, zdá se, že Veronika užívala různých konceptů PT, v nichž se koncept performance celkem výrazně liší, např. Schechner X Myerhoff). I když pomínu zde těžko srozumitelnou představu o propojení performance a identity prostřednictvím lidské tělesnosti – s. 29 (je to vhodná představa pro výzkum sakrální hudby?), slabá aplikovatelnost PT pro množství shromážděného materiálu zůstává zřetelná. Je-li do této poněkud vágní koncepce navíc zasazen ještě vágněji uchopený pojem „identita“ (s. 70 n.), vzniká namísto prokresleného obrazu hustý Eintopf, v němž lze na konci odlišit jen dva zřetelnější komponenty, zde „neochasidy“ a „staromilce“.

Za vhodnější výchozí koncept bych považovala např. Turinův koncept „kulturních kohort“ (*Music as Social Life*, 2008); ty by prostřednictvím způsobu provozování hudby mnohé objasnily o výchozích hodnotách.

Shrnutí

Předpokládám, že jako diplomová práce na katedře obecné antropologie může být hodnocena velmi pěkně. Současně je škoda (protože poznávání je bezpochyby kolektivním úkolem), že ji

nelze pevněji včlenit do kontextu dnešní etnomuzikologie /antropologie hudby (např. tak využít svůdné srovnání s Engelhardt: Right Singing in Estonian Orthodox Christianity, *Ethnomusicology* 1/2009). Ze všech výše uvedených důvodů ji navrhuji hodnotit mezi jedničkou a dvojkou.

Slaný, 30.12. 2009

Doc. PhDr. Zuzana Jurková, PhD.